

HOGLIED

Kern

Hooglied is net als Spreuken en Prediker geschreven voor jonge mensen. Het verhaalt over de liefde tussen een jongen en een meisje. Het is daarmee een ode aan de Schepper. En aan God de Vader die ons leert om lief te hebben. Als man en vrouw: 'God zag dat het goed was'. Maar ook op allerlei manieren buiten het huwelijk. We zijn allemaal zijn bruid, die Hij heeft liefgehad tot in de dood.

Opbouw

Het boek heeft geen duidelijke indeling, maar is wel een verhaal met een ontwikkeling. De jongen en het meisje verlangen naar elkaar en zijn bang elkaar weer kwijt te raken. Het is spannend.

Kerntekst

Er zijn in Hooglied twee teksten die als refrainen terugkomen. Zie verder onder Uitgelicht.

Opgemerkt

Hooglied is een lastig boekje om uit te lezen en te preken. Dit heeft een aantal redenen:

- Kerkmensen zijn best preuts. En dat is de hele kerkgeschiedenis zo geweest.
Tertullianus: Vrouwen zijn de poort naar de duivel.
Ambrosius: Seksualiteit is gewoon dierlijk. Seksualiteit is irrationeel.
Augustinus: De seksuele daad is noodzakelijk met het oog op voortplanting, maar voor de rest pure zonde, waarvoor vergeving moet worden gevraagd.
Luther: De vrouw is een mislukte man. Het huwelijk is een zakelijke overeenkomst om de zondige lusten te bevredigen.
- De in Hooglied gebruikte beelden zeggen ons niets meer. Bijv. de donkere huid van het meisje wijst erop dat ze een slavin was, de witte huid van de jongen geeft aan dat hij van stand was.
- Voor mensen zonder relatie is het een lastig bijbelboek om te lezen.

Hierdoor is altijd gezocht naar een diepere laag. De Statenvertaling leest Hooglied als een allegorie. De kanttekeningen melden bijvoorbeeld dat de donkere huid van het meisje staat voor 'de uiterlijke mismaaktheid van de staat der kerk', voor de zonde dus. Haar borsten staan voor 'de leringen en de vertroosting uit het OT en uit het NT, waarmee de gelovigen gespijst en gelaafd worden'.

Prof. Harry Ohmann wilde Hooglied wel letterlijk nemen, maar is in 'De Koning te rijk' toch ook nog steeds wel preuts, gereformeerd moraliserend: de jongen en het meisje gaan steeds net niet over de grens. 'De schoot blijft buiten beeld.'

Het altijd maar zoeken naar een allegorische betekenis komt ook doordat we beïnvloed zijn door het Griekse denken, dat een scheiding tussen geest en lichaam voorstaat. Alles wat met het lichaam te maken heeft, is daarin van weinig waarde. Voor Joden, zeker in de bijbelse tijd, is de mens veel meer een eenheid.

Joden in de na-bijbelse tijd kunnen ook preuts zijn. Zo is bepaald dat Hooglied pas gelezen mag worden door jonge mensen vanaf 30 jaar. En Ezechiël 16, waarin erg beeldend over Jeruzalem als hoer wordt geschreven, mag in de synagoge helemaal niet worden voorgelezen.

Het is aannemelijk dat Hooglied gewoon over man en vrouw gaat. Waarom zou dat te min zijn, als God bij de schepping zag dat het goed was? Het is een ode aan God als Schepper. De beschrijvingen zijn poëtisch, meer sensueel dan seksueel. Het is ook een ode aan God de Vader, die ons leert om lief te hebben en het ons voorleeft. Opvallend, het is geen ode aan God als Redder. Daarover gaat Hooglied helemaal niet.

Lijnen

Hooglied is een boek uit de bundel van Salomo en daarom, na veel twijfel, in de canonieke boeken opgenomen. Evenals in het boek Ester wordt de naam van God in Hooglied niet expliciet genoemd.

De boeken van Salomo (Spreuken, Prediker, Hooglied) vullen elkaar aan en corrigeren elkaar ook. Waar Spreuken en Prediker af en toe negatief over vrouwen spreken, is Hooglied alleen maar positief over vrouwen.

Hooglied wordt gelezen op de 8e dag van het Pesach feest. Met Pesach wordt de uittocht uit Egypte gevierd. Hosea beschrijft de liefde tussen God en zijn volk als de liefde tussen man en vrouw. Tijdens de woestijnreis die na de uittocht volgt, verlooft God zich met het volk Israel. Israel is tijdens die tocht niet altijd een lieve bruid, maar ze zijn wel samen. Er zijn nog geen afgoden in het spel. (Hos. 2)

Voorhof, heilige, heilige der heiligen

Prediker is als de voorhof van de tempel, voor iedereen en buiten: beschrijft alles onder de zon zoals wij het zien.

Spreuken is als het heilige van de tempel, voor de priesters en binnen: beschrijft de dingen zoals God ze ziet en roept ons op ons te houden aan de Thora.

Hooglied is als het heilige der heilige, voor die ene uitverkorene die daar mag komen, en daarom heel intiem: beschrijft de liefde tussen man en vrouw zoals God het heeft bedoeld, een beeld van de liefde tussen Christus en zijn bruid.

Uitgelicht

Hoofdpersonen

Het meisje, de herder en de koning. Niet helemaal duidelijk wordt of de herder, de vriend van het meisje, ook de koning is of dat het meisje hem alleen haar koning noemt. En is die koning dan Salomo? Salomo was geen herder. Zijn vader David wel. David betekent 'lieveling'. In het Hebreeuws is 'mijn lief': 'mijn DVD'. Hoe het ook precies zit, er wordt wel een diepere laag verondersteld. Die koning en die herder zijn symbolische figuren. Het boek is daarmee geen allegorie, maar meer een analogie, een verhaal met een betekenis: De Heer is mijn Herder - Mijn Herder is de Heer - Mijn Koning is de Heer.

Paulus borduurt hierop voort, wanneer hij Christus als de bruidegom en de gemeente als de bruid voorstelt. Liefde tussen twee mensen, liefde tussen verschillende mensen en liefde tussen God en mensen, staan niet los van elkaar. 'U maakt ons één'. Zie ook vaak bij Johannes, over die eenheid.

Refrein: 'Wek de liefde niet voordat ze het wil.' (2:7, 3:5, 8:4)

Het meisje zegt dit steeds na een climax. Let op dat er niet (preuts) staat 'voordat het mag'. Het meisje roept op voorzichtig met de liefde te zijn. Liefde is teer. Het is als een klapproos. Zodra je een klapproos plukt, is het mis. Trouwen is samen om de klapproos heen staan en die beschermen. Geef het de tijd. Je kunt liefde niet forceren, dan verstik je het. Wees er voorzichtig mee, het is geen kinderspeelgoed: 'Sterk (in het Hebreeuws: wreed) als de dood is de liefde' en 'De liefde is als een vlamvend vuur' (8:6). Je kunt elkaar verwarmen, maar ook de boel verbranden.

Dit geldt ook voor de liefde tot God.

Refrein: 'Ik ben van mijn lief en mijn lief is van mij.' (2:16, 6:2, 7:10,11)

Positief. Buiten de sfeer van schuld en oordeel. Paradijselijk. Spreek altijd positief over elkaar.

In balans. Man en vrouw zijn gelijkwaardig. Voor die tijd opmerkelijk dat het meisje heel veel over tegen de jongen mag zeggen. Liefde vlakt de verschillen uit. Er is sprake van wederkerigheid.

Radicaal. De keuze voor elkaar is radicaal: 'Je bent van mij.' De jongen komt in de wereld van het meisje. Net als Jezus in onze wereld.

Warm. Het is heel persoonlijk en teder: 'Mijn lief.'

Publiek. Het meisje zegt dit tegen haar vriendinnen, maakt haar relatie publiekelijk bekend.

Goddelijk. HC: 'Wat is je enige troost in leven en in sterven? Dat ik van Jezus Christus ben.' Goddelijk, hoewel God alleen impliciet ter sprake komt. Bijvoorbeeld in 'Je heupen draaien sierlijk rond, de schepping van een kunstenaar' (7:2). En, de herder is die jongen, maar is ook God. De koning is Salomo, maar is ook God.